

MATURITNÍ ZKOUŠKA Z ČESKÉHO JAZYKA A LITERATURY

Maturitní zkouška z českého jazyka a literatury spadá do **společné části maturitní zkoušky** a **profilové části maturitní zkoušky** na základě novelizace školského zákona č. 561/2004 Sb. a maturitní vyhlášky č. 177/2009.

Maturitní zkouška z českého jazyka a literatury se skládá z více částí konaných různou formou. Žák vykoná zkoušku úspěšně, pokud uspěje u všech částí dané zkoušky.

SPOLEČNÁ ČÁST MATURITNÍ ZKOUŠKY

Společná část maturitní zkoušky se koná **formou didaktického testu**, který je hodnocen slovně „uspěl“ nebo „neuspěl“ s procentuálním vyjádřením úspěšnosti. Didaktický test je administrován a vyhodnocován centrálně. Zadání je jednotné pro všechny žáky. Odkaz na Katalog požadavků pro český jazyk a literaturu: <https://maturita.ceremat.cz/menu/katalogy-pozadavku>. Je zde uvedeno, jaké osvojené vědomosti a dovednosti musí žák prokázat. Uvádí se zde i seznam autorů literárních děl, literárních žánrů, směrů a hnutí, který je teoretickým základem pro didaktický test. Didaktický test trvá **85 minut**.

PROFILOVÁ ČÁST MATURITNÍ ZKOUŠKY FORMOU ÚSTNÍ ZKOUŠKY

Profilová část maturitní zkoušky, jejíž organizace je v kompetenci vedení školy, se koná **formou ústní zkoušky před zkušební maturitní komisí**. Hodnocení ústní zkoušky tvoří **100 %** celkového hodnocení zkušebního předmětu.

PROFILOVÁ ČÁST MATURITNÍ ZKOUŠKY FORMOU PÍSEMNÉ PRÁCE

Rozhodnutím MŠMT ze dne 28. ledna 2021 byla **profilová část maturitní zkoušky formou písemné práce zrušena**. Týká se to žáků, kteří byli letos a vloni prvomaturanty. Pro žáky, kteří v rámci svého prvního řádného termínu v minulosti písemné práce konali, nebo je konat měli, se písemné práce neruší a budou je konat i letos.

KRITÉRIA HODNOCENÍ PROFILOVÉ ČÁSTI MATURITNÍ ZKOUŠKY FORMOU ÚSTNÍ ZKOUŠKY

Žák ze školního seznamu literárních děl 2020/2021 sestaví dle stanovených kritérií vlastní seznam literárních děl. Školní seznam literárních děl 2020/2021 je umístěn na webu školy. V žákovském seznamu je **20 děl**. Žák odevzdá seznam ředitelce školy **do 31. března 2021** (pro jarní zkušební období) a do 30. června 2021 (pro podzimní zkušební období).

Ústní zkouška se uskutečňuje formou řízeného rozhovoru s využitím pracovního listu obsahujícího úryvek z konkrétního literárního díla. Součástí pracovního listu je i zadání ověřující znalosti a dovednosti žáka vztahující se k učivu o jazyce a slohu.

Bezprostředně před zahájením přípravy k ústní zkoušce si žák vylosuje číslo pracovního listu. **Příprava k ústní zkoušce trvá 20 minut. Ústní zkouška trvá nejdéle 15 minut.** V jednom dni nelze losovat dvakrát pracovní list ke stejnému literárnímu dílu. Neodevzdá-li žák do stanoveného data vlastní seznam literárních děl, losuje si u zkoušky z pracovních listů ke všem dílům ze školního seznamu literárních děl 2020/2021.

Kritéria pro sestavení žákovského seznamu:

Žák vybírá ze školního seznamu literárních děl 2020/2021 20 literárních děl.

Světová a česká literatura do konce 18. století minimálně 2 literární díla

Světová a česká literatura do konce 19. století minimálně 3 literární díla

Světová literatura 20. a 21. století minimálně 4 díla

Česká literatura 20. a 21. století minimálně 5 literárních děl

Minimálně dvěma literárními díly musí být v seznamu žáka zastoupena próza, poezie a drama. Seznam žáka může obsahovat maximálně dvě díla od jednoho autora.

Kritéria hodnocení ústní zkoušky:

Žák je hodnocen v několika oblastech, **nejvýše může získat 30 bodů** za celou zkoušku. Čas, který je věnován jednotlivým částem ústní zkoušky, by měl odpovídat jejich podílu na bodovém hodnocení ústní zkoušky. **Zkouška trvá nejdéle 15 minut.** Vzhledem k zadání zkoušky, kterým je literární dílo, by analýze uměleckého textu a charakteristice literárněhistorického kontextu měly být věnovány 2/3 celkové časové dotace (orientačně tedy 10 min) a analýze neuměleckého textu 1/3 celkové časové dotace (orientačně tedy 5 min). Poslední oblastí, v níž je žák hodnocen, je kritérium výpověď v souladu s jazykovými normami a samostatnost. Hodnocení žáka v tomto kritériu je založeno na jeho výkonu v průběhu celé zkoušky. Aby žák splnil ústní zkoušku, musí dosáhnout **minimálně 12 bodů**.

STRUKTURA ÚSTNÍ ZKOUŠKY

ověřované vědomosti a dovednosti					
LITERÁRNĚ HISTORICKÝ KONTEXT	• kontext autorovy tvorby	0	1	2	
	• literární / obecně kulturní kontext	0	1	2	3
		5			
A N A L Ý Z A U M Ě L E C K É H O T E X T U	I. část				
	• zasazení výňatku do kontextu díla	0	1		
	• téma a motivy	0	1		
	• kompoziční výstavba	0	1		
	• časoprostor	0	1		
	• literární druh a literární žánr	0	1		
		5			
	II. část				
	• vypravěč / lyrický subjekt	0	1		
	• postavy	0	1	2	3
	• vyprávěcí způsoby a typy promluv / veršová výstavba	0	1	2	
		6			
	III. část				
	• jazykové prostředky a jejich funkce ve výňatku / tropy a figury a jejich funkce ve výňatku	0	1	2	3
	3				

A N A L Ý Z A N E U M Ě L E C K É H O T E X T U	I. část				
	• hlavní myšlenka textu	0	1		
	• komunikační situace (např. účel, adresát)	0	1		
		2			
	II. část				
	• funkční styl	0	1		
	• slohový postup	0	1		
	• slohový útvar	0	1		
	• kompoziční výstavba výňatku a jazykové prostředky a jejich funkce ve výňatku	0	1	2	3
		6			
	• výpověď v souladu s jazykovými normami a samostatnost	0	1	2	3
		3			
	Celkové hodnocení	30			

Bodové hodnocení jednotlivých částí zkoušky	
část	maximální počet bodů
Literárněhistorický kontext	5
Analýza uměleckého textu 1. část	5
Analýza uměleckého textu 2. část	6
Analýza uměleckého textu 3. část	3
Analýza neuměleckého textu 1. část	2
Analýza neuměleckého textu 2. část	6
Výpověď v souladu s jazykovými normami a samostatnost	3
CELKEM	30

Hodnotící tabulka	
Počet bodů	známka
30–27	1 (výborný)
26–22	2 (chvalitebný)
21–18	3 (dobrý)
17–12	4 (dostatečný)
11 a méně	5 (nedostatečný)

SPECIFIKACE BODOVÉ ŠKÁLY HODNOCENÍ ÚSTNÍ ZKOUŠKY

	0	1	2	3
Kontext autorovy tvorby	<ul style="list-style-type: none"> dílo není zařazeno do kontextu autorovy tvorby 	<ul style="list-style-type: none"> dílo je zařazeno do kontextu autorovy tvorby např. stěžejní dílo, průkopnické, nevyčnávající kvalitou apod. 	<ul style="list-style-type: none"> dílo je zařazeno do kontextu autorovy tvorby jsou jmenována další autorova díla 	X
Literární/obecně kulturní kontext	<ul style="list-style-type: none"> dílo není zařazeno do kontextu doby 	<ul style="list-style-type: none"> autor a jeho dílo je zařazeno do kontextu doby a směru 	<ul style="list-style-type: none"> autor a jeho dílo je zařazeno do kontextu doby a směru jsou popsány znaky daného směru a okolnosti období 	<ul style="list-style-type: none"> autor a jeho dílo je zařazeno do kontextu doby a směru jsou popsány znaky daného směru a okolnosti období jsou jmenováni další autoři (doba, žánr, směr) a u každého jedno dílo
Zasazení výňatku do kontextu díla	<ul style="list-style-type: none"> ukázka není zasazena do kontextu díla 	<ul style="list-style-type: none"> ukázka je zasazena do kontextu díla 	X	X
Téma a motivy	<ul style="list-style-type: none"> není jmenováno téma ani motivy 	<ul style="list-style-type: none"> je jmenováno téma i motivy (ukázky, knihy) 	X	X
Kompoziční výstavba	<ul style="list-style-type: none"> není popsána kompoziční výstavba díla 	<ul style="list-style-type: none"> je popsána kompoziční výstavba díla 	X	X
Časoprostor	<ul style="list-style-type: none"> není určen časoprostor 	<ul style="list-style-type: none"> je správně určen časoprostor 	X	X
Literární druh a žánr	<ul style="list-style-type: none"> není správně určen literární druh a žánr 	<ul style="list-style-type: none"> je správně určen literární druh a žánr 	X	X
Vypravěč/lyrický subjekt	<ul style="list-style-type: none"> není správně určen vypravěč/lyrický subjekt 	<ul style="list-style-type: none"> je správně určen vypravěč/lyrický subjekt 	X	X
Postavy	<ul style="list-style-type: none"> nejsou vyjmenovány zásadní postavy díla nejsou charakterizovány postavy nejsou popsány vztahy mezi postavami 	<ul style="list-style-type: none"> jsou vyjmenovány zásadní postavy díla 	<ul style="list-style-type: none"> jsou vyjmenovány zásadní postavy díla postavy jsou charakterizovány 	<ul style="list-style-type: none"> jsou vyjmenovány zásadní postavy díla postavy jsou charakterizovány jsou popsány vztahy mezi postavami

Vyprávěcí způsoby a typy promluv/veršová výstavba	<ul style="list-style-type: none"> • nejsou popsány vyprávěcí způsoby ani typy promluv/veršová výstavba 	<ul style="list-style-type: none"> • je určen pouze vyprávěcí způsob, nebo pouze typy promluv/ popsán pouze počet slok a typ verše, (vázaný/volný), nebo rýmové schéma /určeny monology a dialogy 	<ul style="list-style-type: none"> • je popsán vyprávěcí způsob a různé typy promluv / vyjmenován počet slok, typ verše (vázaný/volný) a rýmové schéma/monology a dialogy přímo v textu 	
Jazykové prostředky a jejich funkce ve výňatku/tropy a figury a jejich funkce ve výňatku	<ul style="list-style-type: none"> • nejsou popsány jazykové prostředky ani v minimální míře 	<ul style="list-style-type: none"> • jsou určena a textem doložena slova pouze na základě spisovnosti a nespisovnosti 	<ul style="list-style-type: none"> • jsou nalezena a doložena slova z různých vrstev slovní zásoby /určeny tropy a figury 	<ul style="list-style-type: none"> • jsou nalezena a doložena slova z různých vrstev slovní zásoby • je zdůvodněna jejich funkce v textu / jsou určeny tropy a figury a jejich funkce v textu
Hlavní myšlenka textu	<ul style="list-style-type: none"> • není popsána hlavní myšlenka textu 	<ul style="list-style-type: none"> • je popsána hlavní myšlenka textu 		
Komunikační situace (např. účel, adresát)	<ul style="list-style-type: none"> • není správně popsána komunikační situace 	<ul style="list-style-type: none"> • je vhodně popsána komunikační situace 		
Funkční styl	<ul style="list-style-type: none"> • není určen funkční styl 	<ul style="list-style-type: none"> • je určen funkční styl 		
Slohový postup	<ul style="list-style-type: none"> • není určen slohový postup 	<ul style="list-style-type: none"> • je určen slohový postup /postupy 		
Slohový útvar	<ul style="list-style-type: none"> • není určen slohový útvar 	<ul style="list-style-type: none"> • je určen slohový útvar 		
Kompoziční výstavba výňatku a jazykové prostředky a jejich funkce ve výňatku	<ul style="list-style-type: none"> • není popsána kompoziční výstavba, jazykové prostředky a jejich funkce ani v minimální míře 	<ul style="list-style-type: none"> • je popsána pouze forma 	<ul style="list-style-type: none"> • je popsána forma a jazykové prostředky z různých vrstev slovní zásoby 	<ul style="list-style-type: none"> • je popsána forma a jazykové prostředky z různých vrstev slovní zásoby • jsou popsány syntaktické prostředky
Výpověď v souladu s jazykovými normami a samostatnost	<ul style="list-style-type: none"> • žák nekomunikuje nebo komunikuje nesrozumitelně, je zcela pasivní/ výpověď je ve velké míře v rozporu s jazykovou normou 	<ul style="list-style-type: none"> • žák je výrazně veden zkoušejícím, čeká na otázky a je pasivní, v samostatnosti jsou pouze náznaky/ ve struktuře výpovědi jsou velké nedostatky/ objevuje se velká míra rozporu 	<ul style="list-style-type: none"> • žák je jen občas veden zkoušejícím, snaží se ale hovořit samostatně, ve struktuře výpovědi se objevují drobné nedostatky /výpověď je občas v rozporu 	<ul style="list-style-type: none"> • žákův projev je samostatný, vhodně strukturovaný, zcela v souladu s jazykovými normami, popřípadě s minimálními odchylkami od normy/výborně argumentuje

		s jazykovými normami/neargumentuje vhodně	s jazykovou normou/argumentuje dobře	
--	--	---	--------------------------------------	--

ÚPRAVA PODMÍNEK PRO ŽÁKY S PŘIZNANÝM UZPŮSOBENÍM PODMÍNEK PRO KONÁNÍ MATURITNÍ ZKOUŠKY (PUP MZ)

Úpravou podmínek pro žáky s přiznaným uzpůsobením podmínek pro konání maturitní zkoušky se zabývá novelizovaná vyhláška č. 177/2009. https://maturita.cermat.cz/files/files/zakon-vyhlaska/vyhlaska_177_2009_15-10-2020.pdf

Dle vyhlášky č. 177/2009 § 1 písm. c) žáci PUP MZ jsou definováni takto:

„Pro účely této vyhlášky se rozumí žákem s přiznaným uzpůsobením podmínek pro konání maturitní zkoušky žák nebo uchazeč uvedený v § 16 odst. 9 školského zákona, žák nebo uchazeč s vývojovými poruchami učení nebo zdravotními poruchami vedoucími k poruchám učení, kterému je na základě jeho žádosti umožněno konat maturitní zkoušku za podmínek odpovídajících jeho potřebám.“

Na základě Přílohy č. 2 vyhlášky 177/2009 Sb. jsou žáci s PUP MZ členěni do čtyř kategorií podle typu vzdělávacích potřeb a do skupin 1 až 3 podle míry požadovaných uzpůsobení, v Příloze č. 3 vyhlášky jsou pak definovány možnosti uzpůsobení maturitní zkoušky.

	Skupina 1	Skupina 2	Skupina 3
Tělesné postižení (TP)	Navýšení čas. limitu o 75 %; kompenzační pomůcky.	Navýšení čas. limitu o 100 %; formální úpravy zkušební dokumentace; obsahové úpravy ve smyslu nahrazení některých úloh, možnost zápisu řešení přímo do testového sešitu; kompenzační pomůcky.	Uzpůsobení stejná jako u skupiny 2 + asistence
Zrakové postižení (ZP)	Navýšení čas. limitu o 75 %; kompenzační pomůcky.	Navýšení čas. limitu o 100 %; formální úpravy zkušební dokumentace (zvětšené písmo vel. 14, 16, 20, 26 b., Braillovo písmo, elektronická verze); možnost zápisu řešení přímo do testového sešitu;	Uzpůsobení stejná jako u skupiny 2 + asistence

		obsahové úpravy (včetně nahrazení některých úloh); kompenzační pomůcky.	
Sluchové postižení (SP)	Navýšení čas. limitu o 50 %; kompenzační pomůcky; vyloučen poslech z cizího jazyka.	Navýšení čas. limitu o 100 %; formální úpravy zkušební dokumentace; možnost zápisu řešení přímo do testového sešitu; obsahové úpravy (včetně nahrazení některých úloh); kompenzační pomůcky; možnost využití služeb tlumočnicka nebo asistenta; vyloučen poslech z cizího jazyka. N – navýšení čas. limitu o 100 %; zkušební dokumentace bez úprav; kompenzační pomůcky; možnost využití služeb tlumočnicka nebo asistenta; vyloučen poslech z cizího jazyka.	Uzpůsobení stejná jako u skupiny 2 + konání modifikované zkoušky z ČJ a CJ (anglického) pro neslyšící + tlumočení českého znakového jazyka
Specifické poruchy učení a ostatní (SPUO)	Navýšení čas. limitu o 25 %; kompenzační pomůcky.	Navýšení čas. limitu o 50 %; formální úpravy zkušební dokumentace; případně obsahové úpravy, možnost zápisu řešení přímo do testového sešitu; kompenzační pomůcky. N – navýšení čas. limitu o 50 %; zkušební dokumentace bez úprav; kompenzační pomůcky.	Navýšení čas. limitu o 100 %; ostatní uzpůsobení stejná jako u skupiny 2 + asistence (netýká se žáků se SPU)